

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/131/2022
Identifikačné číslo spisu:	5319202332
Dátum vydania rozhodnutia:	12.07.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5319202332.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ T. G., narodeného XX. D. XXXX a 2/ I. G., narodenej XX. T. XXXX, obidvoch bytom H., H. XXX, zastúpených advokátom Mgr. Tomášom Michnicom, Žilina, Na Priekope 174/13, proti žalovanej Obci Dlhá nad Kysucou, so sídlom Dlhá nad Kysucou č. 258, IČO: 00 313 998, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o., Čadca, Potočná 2835/1A, IČO: 36 866 849, o zaplatenie 2 044 eur s príslušenstvom, vedenom na bývalom Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 16C/21/2019, o dovolaní žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 30. júna 2020 sp. zn. 11Co/65/2020 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaná má právo na náhradu trov dovolacieho konania od žalobcov spoločne a nerozdielne.

Odôvodnenie

1. (Od 01. júna 2023) bývalý Okresný súd Čadca (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom pre zmeškanie žalovanej zo dňa 10. januára 2020 sp. zn. 16C/21/2019 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcom sumu 2 044 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2 044 eur od 15. januára 2018 do zaplatenia, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcom 1/ a 2/ priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom.

2. Krajský súd v Žiline ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo dňa 25. júna 2020 sp. zn. 20Co/79/2018 odmietol odvolanie žalobcov, pretože neboli osobami oprávnenými na jeho podanie a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Aplikujúc § 359 a § 386 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej tiež „CSP“) v dôvodoch uznesenia uviedol, že odvolanie môže podať len tá strana sporu, ktorej nebolo rozhodnutím súdu prvej inštancie v celom rozsahu vyhovené, prípadne ktorej bola rozhodnutím spôsobená iná určitá ujma na jej právach. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol analogicky podľa § 256 ods. 1 CSP, ktoré upravuje problematiku najbližšiu odmietnutiu odvolania, lebo konanie končí bez toho, aby odvolací súd rozhodoval o veci samej, a to v dôsledku

procesného zavinenia tej strany sporu, ktorá podala odvolanie - v danom prípade žalobcov. Z obsahu spisu však vyplýva, že žalovanej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli, a preto jej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (obdobne uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018 sp. zn. 7Cdo/14/2018).

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie tvrdiac existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, nakoľko odvolací súd odmietol ich odvolanie s tým, že nie sú osoby oprávnené podať odvolanie bez ďalšieho bližšieho odôvodnenia. Namietli odňatie možnosti uplatňovania ich procesných práv [§ 366 písm. d) CSP] pred súdom prvej inštancie, ktorý rozhodol bez prítomnosti strán (žalobcovia používajú označenie „účastníci“ v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, ktorý stratil účinnosť 30. júna 2016 pozn. dovolacieho súdu) rozsudkom pre zmeškanie. Argumentovali, že rozsudkom súdu prvej inštancie bola spôsobená ujma na ich právach, pretože žalobcovia nemali vedomosť o tom, ako bola formulovaná žaloba a čoho sa mali oni v žalobe domáhať z dôvodu pochybenia ich predchádzajúceho právneho zástupcu, ktorý ich o obsahu žaloby neinformoval a nesprávne si interpretoval ich primárny cieľ. Okresný súd vyhovel ich žalobe, s ktorou ako páni sporu nesúhlasili. S odkazom na čl. 2, čl. 6 ods. 1 a čl. 12 Civilného sporového poriadku, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 aj čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky navrhli, aby dovolací zrušil rozhodnutia obidvoch súdov nižších inštancií a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení navrhla dovolanie ako nedôvodné odmietnuť resp. zamietnuť uplatniac si nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Uviedla, že výhrady žalobcov k spôsobu právneho zastúpenia ich predchádzajúcim právnym zástupcom nepredstavujú objektívny dôvod na podrobenie rozhodnutia odvolacieho súdu dovolaciemu prieskumu. Ak sa žalobcovia domnievajú, že došlo k pochybeniu ich predchádzajúceho právneho zástupcu, sú oprávnení uplatniť si voči nemu nárok na náhradu škody. Ak súd žalobe žalobcov v celom rozsahu vyhovel, nemohlo byť rozhodnutie vydané v ich neprospech. Žalobcom bola poskytnutá požadovaná súdna ochrana v celom rozsahu, žalovaná bola zaviazaná na náhradu trov konania v prospech žalobcov v rozsahu 100 %. Judikatúra, na ktorú žalobcovia poukazujú, je bez akejkolvek relevancie vo vzťahu k posudzovanému prípadu. Žalovaná zdôraznila mimoriadny charakter dovolania ako opravného prostriedku a skutočnosť, že dovolací súd nie je súdom tretej inštancie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej tiež „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona teda treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

7. Dovolací súd (nakoľko uznesenie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí) aplikujúc ustanovenie § 124 CSP posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a v snahe

autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) dospel k záveru, že žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) označili za porušenie ich práva na spravodlivý proces nedostatočné odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu a prejednanie sporu okresným súdom v ich neprítomnosti.

8. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Odvolací súd odmietol odvolanie žalobcov z dôvodu, že neboli osobami oprávnenými na jeho podanie. Dovolací súd vo vzťahu k namietanému nedostatočnému odôvodneniu tohto záveru z obsahu odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu zistil, že odvolací súd zrozumiteľne, jasne a zreteľne vysvetlil, že súd prvej inštancie rozhodol tak, ako to žalobcovia navrhovali v žalobnom petite, a ich žalobe v celom rozsahu vyhovel - žalobcovia sa domáhali uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcom sumu 5 eur/m², t. j. spolu 2 044 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z tejto sumy od 15. januára 2018 až do zaplatenia a nahradiť im trovy konania. V objektívnej rovine žalobcom rozhodnutím súdu prvej inštancie ujma na ich právach spôsobená nebola; odvolací súd poukázal na uznesenie najvyššieho súdu z 09. novembra 2010 sp. zn. 5Cdo/215/2010. Takéto vysvetlenie odmietnutia odvolania je podľa dovolacieho súdu postačujúce a zodpovedá aj priebehu základného konania, v ktorom boli žalobcovia s ich žalobou v celom rozsahu úspešní. Z obsahu splnomocnenia nachádzajúceho sa v súdnom spise vyplýva, že žalobcovia splnomocnili svojím zastupovaním predošlého právneho zástupcu v právnej veci o náhradu za užívanie pozemku parc. č. KN-E 6327/2, ostatná plocha o výmere 1.022 m², obec H., k. ú. H., zapísaného na LV č. XXXX, k. ú. H., nie na zastupovanie v konaní o inom (ďalšom) nároku. Ak došlo k pochybeniu zo strany predošlého právneho zástupcu žalobcov, ako to žalobcovia tvrdia, potom mali možnosť žiadať o zjednanie nápravy inými právnymi prostriedkami.

9. Porušenie svojho práva na spravodlivý proces videli dovolatelia aj v tom, že okresný súd prejednal spor v ich neprítomnosti. Dovolací súd z obsahu súdneho spisu zistil, že súd prvej inštancie rozsudok vo veci samej vyhlásil verejne dňa 10. januára 2020 bez nariadenia pojednávania zistiť, že sú splnené zákonné podmienky pre rozhodnutie o žalobe podľa § 137 písm. a) CSP rozsudkom pre zmeškanie (označovaným aj ako kontumačný rozsudok) žalovanej ustanovené v § 273 CSP [teda súd prvej inštancie a) uznesením uložil žalovanej povinnosť v určenej lehote písomne vyjadriť sa k žalobe a vo svojom vyjadrení uviesť rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a žalovaná túto povinnosť bez vážneho dôvodu nespĺnila, b) v uznesení podľa písmena a) poučil žalovanú o následkoch nespĺnenia takto uloženej povinnosti vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a c) doručil uznesenie podľa písmena a) žalovanej do vlastných rúk].

10. Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom. Medzi princípy civilného sporového konania potom patrí aj princíp ústnosti preferujúci ústne prednesy strán na pojednávaní (čl. 12 Civilného sporového poriadku), funkčne súvisiaci s princípom priamosti (čl. 13 Civilného sporového poriadku) znamenajúcim, že subjekty civilného procesu konajú vo vzájomnom styku osobne a nesprostredkovane, teda priamo (s výnimkou zastúpenia). Právo na prerokovanie veci v prítomnosti strany sporu teda vyplýva zo zásady ústnosti konania. Potrebné je zdôrazniť, že na prejednanie veci sa nariaďuje ústne pojednávanie, ak zákon neustanovuje inak (čl. 12 Civilného sporového poriadku). Jedným z prípadov, kedy pojednávanie nie je potrebné nariaďovať, je práve vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného [§ 177 ods. 2 písm. c) v spojení s § 273 CSP]. Kontumačný rozsudok vydaný podľa § 273 CSP je totiž procesnou sankciou za pasivitu žalovaného v spore. Samotné zmeškanie žalovaného ale bez ďalšieho

nemôže vyústiť do jeho neúspechu v spore; súd totiž pri vydaní kontumačného rozsudku posudzuje opodstatnenosť žalobcovho nároku vychádzajúc z dôkazov obsiahnutých v súdnom spise.

11. Dovolatelia v súvislosti s tvrdením o odňatí ich možnosti konať pred súdom argumentovali ustanovením § 366 písm. d) CSP, podľa ktorého prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Dovolací súd pripomína, že ide o ustanovenie zákona povoľujúce subjektu prednášať nové skutočnosti a dôkazy v opravnom konaní (tzv. novoty v odvolacom konaní). Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 5MCdo/4/2007 vysvetlil, že „Nemožnosťou označenia alebo predloženia skutočností alebo dôkazov bez viny účastníka občianskeho súdneho konania treba rozumieť nemožnosť ich procesného uplatnenia v procese dokazovania v konaní pred súdom prvého stupňa, t. j. situáciu, keď účastník konania nemohol bez svojej viny skutočnosti alebo dôkazy označiť alebo predložiť, pretože o nich nevedel a ani inak z procesného hľadiska nezavinil nesplnenie svojej povinnosti ich tvrdenia alebo predloženia. Procesným uplatnením treba pritom rozumieť podanie účastníka, ktorým takú skutočnosť alebo dôkaz označil na účely jeho zaobstarania, vykonania a vyhodnotenia“.

12. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Aj keď dovolatelia v úvode dovolania uviedli, že podávajú dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 CSP, konkrétny dovolací dôvod resp. dovolacie dôvody v zmysle uvedeného ustanovenia zákona nešpecifikovali. Ani z obsahu dovolania (§ 124 CSP) žalobcov nie je možné vyvodiť, či dovolanie podali podľa § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) alebo písm. c) príp. kumulovane. Povinnosťou dovolateľov, ktorú nesplnili, pritom bolo predovšetkým vymedziť dovolací dôvod uvedením právneho posúdenia veci, ktoré pokladajú za nesprávne, a uviesť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP), teda vymedziť dovolaciu otázku. Dovolací súd preto ich dovolanie z pohľadu nesprávneho právneho posúdenia veci posudzovať nemohol.

13. Dovolací súd uzatvára, že po preskúmaní dôvodov uvedených dovolateľmi, ktorými je viazaný (§ 440 CSP) dospel k záveru, že je daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ale dovolanie tak, ako vyplýva z bodov 10. a 11. tohto uznesenia nie je dôvodné. Dovolací súd v konaní pred súdmi nižších inštancií vadu zmätočnosti, ktorá by bola porušením práva žalobcov na spravodlivý proces nezistil, preto dovolanie po prejednaní bez pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou) podľa § 448 CSP zamietol.

14. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 rovnakého zákona. V dovolacom konaní bola plne úspešná žalovaná, preto jej dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom solidárne v plnom rozsahu.

15. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.